

Sustavna istraživanja lokaliteta Crikvenica - Ad turre: obrada nalaza 2014. godine i izložba 845°C Ad turre (Muzej grada Crikvenice)

Lipovac Vrkljan, Goranka; Konestra, Ana

Source / Izvornik: **Annales Instituti Archaeologici, 2015, XI, 74 - 76**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:291:972483>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported/Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-05**

INSTITUT ZA
ARHEOLOGIJU

Repository / Repozitorij:

[RIARH - Repository of the Institute of archaeology](#)

Annales

Instituti

Archaeologici

XI - 2015

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Tehničke urednice/Technical editors

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Una Krizmanić Ožegović

Lektura/Language editor

Ivana Majer (hrvatski jezik/Croatian)
Una Krizmanić Ožegović (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institut of archaeology, Zagreb 2015.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9**   **Daria Ložnjak Dizdar**
             Marko Dizdar
- Sotin i Opatovac, probna arheološka istraživanja višeslojnih nalazišta 2014. godine
- 14**   **Daria Ložnjak Dizdar**
             Marko Dizdar
- Sotin, arheološka istraživanja stariježeljeznodobnog groblja u Podunavlju 2014. godine
- 18**   **Tomislav Hršak**
             Tino Leleković
             Marko Dizdar
- Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2014. godine
- 23**   **Daria Ložnjak Dizdar**
             Marko Dizdar
             Marina Sečkar
- Beli Manastir – Širine, zaštitna istraživanja prapovijesnog i srednjovjekovnog nalazišta AN 2A na dionici autoceste A5 Beli Manastir – Osijek – Svilaj 2014. godine
- 28**   **Siniša Krznar**
- Arheološko istraživanje lokaliteta AN 8 Donji Miholjac – Goračka
- 33**   **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2014. godine
- 38**   **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica – Sjenjak 2014. godine
- 43**   **Marko Dizdar**
- Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2014. godini
- 46**   **Daria Ložnjak Dizdar**
             Marija Mihaljević
- Dolina, istraživanje kasnobrončanodobnog groblja pod tumulima 2014. godine
- 50**   **Tajana Sekelj Ivančan**
- Arheološki ostaci triju naselja na Sušinama u Virju
- 54**   **Siniša Krznar**
- Nova sezona istraživanja lokaliteta Torčec – Cirkvišće

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9**   **Daria Ložnjak Dizdar**
             Marko Dizdar
- Sotin and Opatovac, trial research of multilayered sites in 2014*
- 14**   **Daria Ložnjak Dizdar**
             Marko Dizdar
- Sotin, archaeological research of an Early Iron Age cemetery in Danube region, 2014*
- 18**   **Tomislav Hršak**
             Tino Leleković
             Marko Dizdar
- Research results from Batina – Sredno site in 2014*
- 23**   **Daria Ložnjak Dizdar**
             Marko Dizdar
             Marina Sečkar
- Beli Manastir – Širine, rescue excavations of the prehistoric and medieval site AN 2A on the A5 highway, Beli Manastir-Osijek-Svilaj section in 2014*
- 28**   **Siniša Krznar**
- Archaeological research of AN 8 - Donji Miholjac – Goračka site*
- 33**   **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2014*
- 38**   **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica - Sjenjak 2014*
- 43**   **Marko Dizdar**
- Research results from the La Tène cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2014*
- 46**   **Daria Ložnjak Dizdar**
             Marija Mihaljević
- Dolina, research of the Late Bronze Age tumulus cemetery in 2014*
- 50**   **Tajana Sekelj Ivančan**
- Archaeological remains of three settlements on Sušine in Virje*
- 54**   **Siniša Krznar**
- New season of research at the Torčec-Cirkvišće site*

- 59**   **Snježana Karavanić**
Andreja Kudelić
Tena Karavidović
- Rezultati arheološkog iskopavanja lokaliteta Kalnik – Igrišće 2014. godine
- Results of archaeological excavation from Kalnik – Igrišće site in 2014*
- 63**   **Tatjana Tkalčec**
- Novi pogledi na stara obrambena zdanja: burg Vrbovec u Klenovcu Humskom, arheološka istraživanja 2014. godine
- New perspectives on ancient fortifications: Vrbovec Castle in Klenovec Humski, archaeological investigations in 2014*
- 74**   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
- Sustavna istraživanja lokaliteta Crikvenica – Ad turre: obrada nalaza 2014. godine i izložba 845°C Ad turre (Muzej grada Crikvenice)
- Systematic research of Crikvenica – Ad turre site: analysis of finds in 2014 and the 845°C Ad Turre exhibition (Museum of Crikvenica)*
- 77**   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra
- Istraživanje regionalne antičke keramičarske proizvodnje i organizacija III. međunarodnoga arheološkog kolokvija Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru, Crikvenica 2014. (Hrvatska zaklada za znanost, projekt RED)
- Research in ancient regional pottery production and organization of the Third International Archaeological Colloquium “Roman pottery and glass manufactures. Production and trade in the Adriatic region”, Crikvenica 2014 (HRZZ Croatian Science Foundation, Project RED)*
- 80**   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Branko Mušić
Bartul Šiljeg
Ana Konestra
- Geofizička istraživanja antičkih struktura u uvali Mahučina na otoku Rabu (općina Lopar) 2014. godine (projekt RED, Hrvatska zaklada za znanost)
- Geophysical survey of ancient structures in Mahučina Bay on the Island of Rab (Lopar municipality), 2014 (HRZZ, Croatian Science Foundation, Project RED)*
- 83**   **Asja Tonc**
Ivan Radman-Livaja
Anja Bertol
- Rezultati probnih iskopavanja na gradini Svete Trojice 2014. godine
- Results of trial excavations at Sveta Trojica hillfort in 2014*
- 87**   **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić
- Arheološka istraživanja rimske vile u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar), lipanj 2014. godine
- Archaeological research of a Roman villa in Soline Bay at the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) in June 2014*

Terenski pregledi

93 **Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg**

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac

98 **Zorko Marković
Katarina Botić
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković**

Rezultati terenskog pregleda općine Koška 2014. godine

104 **Andreja Kudelić
Filomena Sirovica
Ina Miloglav**

Prikaz rezultata prve faze sustavnoga terenskog pregleda gornje Podravine

109 **Tatjana Tkalčec
Daria Ložnjak Dizdar**

Terenski pregled predjela desne obale srednjeg toka rijeke Glogovnice (Repinec, Festinec, Pokasin, Špiranec)

116 **Tatjana Tkalčec**

Terenski pregled okolice grada Vrbovca tijekom 2014. godine, Zagrebačka županija

128 **Goranka Lipovac Vrkljan
Ana Konestra**

Projekt Arheološka topografija otoka Raba – rezultati terenskog pregleda na području grada Raba u 2014. godini i izložba Arheološka topografija: putovanje kroz prošlost Lopara

Zračna arheologija

135 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

Zračna arheologija u istočnoj Slavoniji 2014. godine

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

141-148

Field Surveys

93 **Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg**

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities

98 **Zorko Marković
Katarina Botić
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković**

Results of a field survey of Koška municipality in 2014

104 **Andreja Kudelić
Filomena Sirovica
Ina Miloglav**

Presentation of results of the first stage of systematic field survey of Upper Podravina (Drava valley)

109 **Tatjana Tkalčec
Daria Ložnjak Dizdar**

Field survey of the right bank of Glogovnica's midstream (Repinec, Festinec, Pokasin, Špiranec)

116 **Tatjana Tkalčec**

Field survey of the area surrounding Vrbovec, Zagrebačka County, 2014

128 **Goranka Lipovac Vrkljan
Ana Konestra**

Project Archaeological topography of the Island of Rab – results of field survey in the City of Rab area in 2014 and exhibition Archaeological topography: a journey through the history of Lopar

Aerial archaeology

135 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

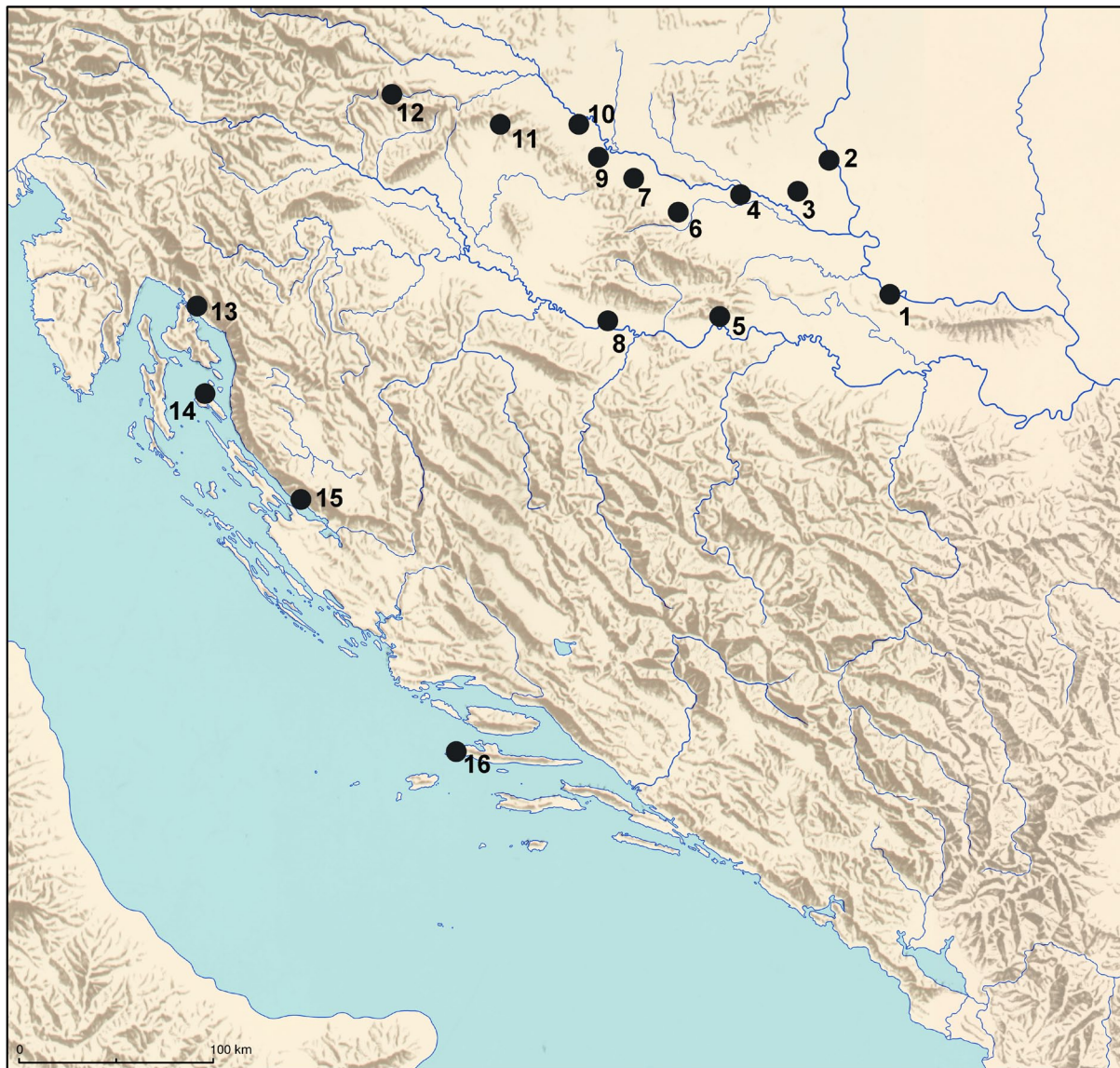
Aerial archaeology in eastern Slavonia in 2014

Additional scientific activity of the Institute

141-148

Arheološka istraživanja

Archaeological Excavations

1. Sotin, Opatovac	9. Virje – Sušine
2. Batina – Sredno	10. Torčec – Cirkvišće
3. AN 2A Beli Manastir – Širine	11. Kalnik – Igrišće
4. AN 8 Donji Miholjac – Goračka	12. Klenovec Humski – Plemićki grad Vrbovec
5. Slavonski Brod – Galovo	13. Crikvenica – Igralište
6. Nova Bukovica – Sjenjak	14. Rab – Mahučina
7. Zvonimirovo – Veliko polje	15. Gradina Sv. Trojica
8. Dolina	16. Sveti Klement – Soline

Sustavna istraživanja lokaliteta Crikvenica – *Ad turres*: obrada nalaza 2014. godine i izložba 845°C *Ad turres* (Muzej grada Crikvenice)

Systematic research of Crikvenica – *Ad turres* site: analysis of finds in 2014 and the 845°C *Ad Turres* exhibition (Museum of Crikvenica)

Goranka Lipovac Vrkljan
Ana Konestra

Primljeno/Received: 23. 03. 2015.
Prihvaćeno/Accepted: 17. 08. 2015.

*Tijekom ljeta 2014. godine u Crikvenici su zabilježene vrlo obilne padaline koje su uzrokovale plavljenje arheološkog lokaliteta i okolnih područja, od potoka Dubračine do Kotorske ulice, uključujući u nešto manjim razmjerima i muzejsku čuvaonicu. Pokretni arheološki nalazi nisu oštećeni, međutim, lokalitet je ostao pod vodom kroz cijelo naredno razdoblje kada su planirana terenska istraživanja. Zahvaljujući prenamjeni sredstava, a zbog nemogućnosti ispumpavanja vode i sušenja terena, tijekom kampanje 2014. godine provedena je primarna i sekundarna obrada nalaza. Rezultati dosadašnjih istraživanja na lokalitetu prezentirani su na izložbi 845°C *Ad turres* u Muzeju grada Crikvenice.*

Gljučne riječi: Crikvenica, Ad turres, antička keramičarska radionica, obrada keramičkih nalaza, izložba 845°C Ad turres
Keywords: Crikvenica, Ad turres, ancient pottery workshop, analysis of pottery finds, 845°C Ad turres exhibition

Nakon probnih sondiranja 2004., od 2006. godine Institut za arheologiju provodi sustavna istraživanja na lokalitetu rimske keramičarske radionice u Crikvenici, pod vodstvom dr. sc. Goranke Lipovac Vrkljan sa suradnicima (Lipovac Vrkljan et al. 2014, s ranijom literaturom).¹

Terenski radovi planirani za kampanju 2014. godine obustavljeni su zbog vrlo obilnih padalina koje su u ljetnim mjesecima pogodile crikveničko područje. Zbog tih vremenskih neprilika poplavio je arheološki lokalitet na kojem se nalazilo preko 1 m vode, no i okolna područja s kojih se voda slijevala, kako podzemno tako i nadzemno, prema lokalitetu (sl. 1). Voda je, preplavivši područje između potoka Dubračine i Kotorske ulice, poplavila i muzejsku čuvaonicu, no u nešto manjim razmjerima, ne utječući na očuvanost nalaza. U rujnu kada su planirana terenska istraživanja, na lokalitetu se još uvijek nalazilo toliko vode da je procijenjeno kako ispumpavanje i sušenje ne bi u dovoljnoj mjeri pomogli te omogućili provođenje radova (sl. 2). Zbog navedenog, a zahvaljujući razumijevanju Ministarstva kulture RH koje je financiralo istraživanja, sredstva su prenamijenjena i pristupilo se, u dva navrata, primarnoj i sekundarnoj obradi nalaza.

Primarna obrada nalaza

S obzirom na velike količine nalaza koji se tijekom svake kampanje terenskih istraživanja iskopaju na lokalitetu Crikvenica – Igralište, njihova obrada često zaostaje, te se iz godine u godinu peru i sortiraju nalazi s prethodnih istraživanja. Potreba kontinuiranog rada na obradi nalaza i njihovoj analizi uvjetovana je činjenicom da se tijekom proteklih godina prikupilo nekoliko desetaka tona pokretnoga arheološkog materijala. Tijekom 2014. godine, zahvaljujući prenamjeni sredstava, oprani su nalazi s istraživanja 2012. i 2013. godine, koji ukupno čine 138 košara keramike (sl. 3). Tijekom pranja keramike vođen je dnevnik perača te je svaka oprana košara (signatura) zabilježena (sl. 4).

Daljnji radovi stručne ekipe na obradi nalaza obuhvatili su primarno sortiranje nalaza te upisivanje u bazu podataka. Nalazi su tako sortirani prema datumu, kvadrantu i sloju nalaza, zatim prema vrsti keramike (građevinska keramika, uporabna kućanska keramika i amfore), te prema dijelu posude odnosno vrsti građevinske keramike (rub, ručka, stijenke, dno; tubul, imbreks, tegula, podna pločica, suspenzura, opeka, gradbeni dio peći, lijep). Nalazi su također sortirani prema gorenom ili negorenom stanju. Tako razvrstani nalazi spremljeni su u vrećice, njihove su signature unesene u bazu podataka, izvagani su te pohranjeni u numerirane kutije na označene police. Među obrađenim nalazima pronađeno je i odvojeno nekoliko posebnih nalaza (npr. pečati na tegulama) te uzoraka.

Izložba »845°C *Ad turres*«

Uz ključne podatke koje dobivamo terenskim istraživanjima, obrada nalaza jednako je važan proces u interpretaciji

¹ Istraživanje se provodilo unutar projekta *Sjeverno Hrvatsko primorje u kontekstu antičkog obrambenog sustava* odobrenog od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH (br. projekta: 197-1970685-0683), voditeljice dr. sc. Goranke Lipovac Vrkljan, sa suradnicima dr. sc. Bartulom Šiljegom, dr. sc. Ivanom Ožanić Roguljić i Anom Konestrom, mag. arheol. Posljednjih se godina terenska istraživanja provode uz sufinanciranje Ministarstva kulture RH i Grada Crikvenice.

Sl. 1 Poplavljeno područje u ljetnim mjesecima 2014. godine (snimila: T. Rosić).

Fig. 1 Area flooded in the summer of 2014 (photo by: T. Rosić).

Sl. 2 Situacija na terenu u rujnu 2014. (snimila: A. Konestra).

Fig. 2 Situation on the field in September 2014 (photo by: A. Konestra).

Sl. 3 Skladište s materijalom – dio kašeta opranih 2014. godine pohranjenih nakon sušenja (snimila: A. Konestra).

Fig. 3 Storage room with the material – some of the cases washed in 2014 and stored after drying (photo by: A. Konestra).

arheoloških ostataka. Sustavni rad na pokretnim nalazima koji se u Crikvenici provodi od najranijih faza istraživanja, pomogao je u interpretaciji samog lokaliteta ali i proizvodnog procesa te rekonstrukciji asortimana radionice i njegove distribucije. Upravo je kombinacija tako dobivenih podataka te suradnja sa stručnjacima koji se bave ranijim razdobljima i srodnim temama omogućila postavljanje izložbe *845°C Ad turres* u Muzeju grada Crikvenice (sl. 5).²

Predstavljanjem nalaza sa širega crikveničko-vinodolskog područja te posebice s lokaliteta Igralište, uz posudbu građe iz Arheološkog muzeja u Zagrebu, Povijesnog i pomorskog muzeja Hrvatskog primorja u Rijeci te privatnih zbirki, na izložbi je prezentiran pregled arheološke baštine od brončanog doba do kasne antike, uz poseban osvrt na potpadanje ovog prostora u sferu rimskog utjecaja te uspostavu radionice Seksta Metilija Maksima. Proizvodni proces keramičarske radionice, njezin asortiman i njegova distribucija čine drugi dio izložbenog postava (sl. 6), s osvrtom na importiranu građu sa širega kvarnerskog područja koja je cirkulirala uz crikveničke proizvode. Bogatim ilustracijama, rekonstrukcijama ali i samim nalazima pokušalo se široj publici približiti specifičnosti lokaliteta keramičarske radionice u širem regionalnom kontekstu, dok se putem multimedijalnih alata predstavila 3D rekonstrukcija radionice i sam proces iskopavanja lokaliteta. Osvrt na kasnoantičko razdoblje koje karakterizira zamiranje radionice te drugačiji oblik korištenja toga prostora, ali također i očitije korištenje povišenih položaja vinodolske doline, zaključuje izložbu i rimskodobnu priču Crikvenice i njezina zaleđa. Izložbu prati dvojezični letak s fotografijama i kratkim tekstom, dok je katalog u pripremi.

Sl. 4 Tim perača tijekom pranja keramike (snimila: A. Konestra).

Fig. 4 Team of washers washing pottery (photo by: A. Konestra).

2 Izložba je postavljena suradnjom Muzeja grada Crikvenice i Instituta za arheologiju, otvorena je 3. lipnja 2014. godine, a posjetiteljima će biti otvorena do 31. siječnja 2016. Uz autore izložbe Goranku Lipovac Vrkljan, Teu Rosić, Anu Konestru, Ivanu Ožanić Roguljić, Bartula Šiljega, na postavljanju izložbe sudjelovali su i stručni suradnici Siniša Bilić Dujmušić, Martina Blečić Kavur, Mato Ilkić i Kazimir Miculinić.

Sl. 5 Plakat izložbe *845°C Ad turres* (izradio: B. Crnić).Fig. 5 *845°C Ad Turres* exhibition poster (design by: B. Crnić).Sl. 6 Crikvenički asortiman posuda predstavljen na izložbi *845°C Ad turres* (snimio: M. Matejčić, MGC).Fig. 6 *Assortment of bowls from Crikvenica at the 845°C Ad Turres exhibition* (photo by: M. Matejčić, MGC).

Literatura

Lipovac Vrkljan, G., Šiljeg, B., Ožanić Roguljić, I., Konestra, A. 2014, Sustavna istraživanja lokaliteta Crikvenica – *Ad turres*: terenski rad i obrada nalaza u 2013. godini, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. X, 144–147.

Summary

Ninth season of archaeological research on the Crikvenica-Ad turres site has, once again, been riddled with problems which hindered field work, this time due to heavy rain flooding the site and most of the surrounding area. Thankfully, the resources granted by the Ministry of Culture were reallocated to finance primary analysis of previous research, which included washing, initial sorting of the finds and database entry.

Exhibition 845°C Ad Turres was organized in collaboration with the Museum of Crikvenica in 2014 to encourage the popularization of science by presenting results of the research conducted so far. Apart from the team of experts from the Institute of Archaeology and Museum's employees, many experts and collaborators participated in the exhibition which focused on guiding the visitors through the earliest history of the Crikvenica and Vinodol area. Some of the material was on loan from the Archaeological Museum in Zagreb, Maritime and History Museum of the Croatian Coast in Rijeka and private collections.